

LAPS/25/2023, 31.5.2023

Lapsiasiavaltuutetun lausunto ympäristöministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Suomen kansalaiseen rinnastettavista henkilöistä valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalinnassa

Viite: VN/4682/2023

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on arvioida ja edistää lapsen oikeuksien toteutumista. Työn perustana on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus (SopS 59 ja 60/1991, LOS), joka on lailla voimaan saatettu ihmisoikeussopimus. Sopimus koskee kaikkia alle 18-vuotiaita. Lapsiasiavaltuutettu arvioi esitysluonnosta yleissopimuksen näkökulmasta.

Esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annettua lakia, vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annettua lakia, aravarajoituslakia ja asumisoikeusasunnoista annettua lakia. Valtion tuke-
miin asuntoihin voidaan valita asukkaaksi Suomen kansalaiseen rinnastettava henkilö, kun henkilön oleskeluoikeus täyttää laissa säädetyt vaatimukset. Vaatimuksia ehdotetaan muu-
tettavaksi siten, että säännökset kattaisivat eri tilanteet, joissa henkilölle on myönnetty oles-
keluoikeus ulkomaalaislain tai muun lain nojalla.

Yhteenveto lapsiasiavaltuutetun kannanotoista

- Ehdotetut muutokset ovat kannatettavia.
- Ehdotetut muutokset ovat linjassa YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen asetta-
mien velvoitteiden, joihin lopullisessa hallituksen esityksessä olisi hyvä viitata,
kanssa.

Lapsiasiavaltuutetun kannanotot

Lapsiasiavaltuutettu kannattaa ehdotettuja muutoksia ja katsoo, että ne ovat linjassa YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 4 artiklan kanssa. Kyseinen artikla edellyttää sopimusvaltioiden ryhtyvän kaikkiin tarvittaviin, myös lainsäädännöllisiin, toimiin yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien toteuttamiseksi. YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen sisältämiä velvoitteita ei kuitenkaan avata esitysluonnoksen perusteluissa.

Sopimusvaltioiden tulee 6 artiklan mukaisesti taata lapselle henkiinjäämisen ja kehittymisen edellytykset mahdollisimman täysimääräisesti. Lapsen oikeus kehitykseen edellyttää, että lapselle on turvattu riittävä elintaso, josta säädetään 27 artiklassa. Lapsen asuinolosuhteiden turvaaminen sisältyy 27 artiklaan. Riittävän elintason osalta tulee myös huomioida 2 artiklassa turvattu lapsen oikeus syrjimättömyyteen. Sopimusvaltioiden tulisi tarjota yhdenvertainen pääsy taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin oikeuksiin, ja ”valtioita kannustetaan pikaisesti muuttamaan lakejaan, politiikkojaan ja käytäntöjään, jotka syrjivät siirtolaislapsia ja heidän perheitään – myös laittomassa asemassa olevia – tai estävät heitä pääsemästä tehokkaasti palvelujen ja etuuksien, kuten sosiaaliturvan piiriin”.¹ Yleissopimuksen 2, 6 ja 27 artiklojen välillä on vahva yhteys, eli ”sopimusvaltioiden tulisi varmistaa, että lapsilla on kansainvälisen siirtolaisuuden yhteydessä heidän asemastaan tai heidän vanhempiansa asemasta riippumatta riittävä elintaso heidän ruumiillisen, henkisen, hengellisen ja moraallisen kehityksensä kannalta”.²

YK:n lapsen oikeuksien komitea on katsonut maahanmuuttajataustaisten lasten olevan yksi erityisen haavoittuva ryhmä, jonka riittävän elintason (ml. asuminen) turvaamiseen tulee kiinnittää huomiota. Komitea on useissa yhteyksissä korostanut, että lapsen oikeus riittävään elintasoon ja asumisen tasoon on turvattava.³ Lapsiasiavaltuutettu muistuttaa vielä, että myös YK:n taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitea on alleviivannut asumisen saavutettavuutta epäsuotuisassa asemassa oleville ryhmille, ml. lapset.⁴

Helsingissä 31.5.2023

Elina Pekkarinen
lapsiasiavaltuutettu

Sonja Vahtera
lakimies

¹ Siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksia käsittelevän komitean ja YK:n lapsen oikeuksien komitean yhteinen yleiskommentti (CMW/C/GC/4 – CRC/C/GC/23), yleiskommentti nro 23 (2017) lasten ihmisoikeuksiin kansainvälisen siirtolaisuuden yhteydessä liittyvistä valtioiden velvollisuuksista lähtö-, kauttakulku-, kohde- ja paluumaissa, kohta 53.

² Siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksia käsittelevän komitean ja YK:n lapsen oikeuksien komitean yhteinen yleiskommentti (CMW/C/GC/3 – CRC/C/GC/22), yleiskommentti nro 22 (2017) lasten ihmisoikeuksia koskevista yleisperiaatteista kansainvälisen siirtolaisuuden yhteydessä, kohta 43.

³ KS. esim: CRC/C/BEL/CO/5-6, kohdat 16, 36 ja 37; CRC/C/FRA/CO/5, kohdat 69 ja 70; CRC/C/RUS/CO/4-5, kohdat 57 ja 58; kohdat 33 (b) ja 37 (e); CRC/C/ITA/CO/5-6, kohta 15 (a).

⁴ YK:n taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitean yleiskommentti nro 4 (1991), kohta 8 (e).